

Skatteutskottets betänkande

1981/82:67

om skatteregisterlagen m. m. (prop. 1981/82:100 bil 11 punkt C och prop. 1981/82:160)

Propositionerna

Regeringen (budgetdepartementet) föreslår i proposition 1981/82:100 bil. 11 Litt C Skatte- och kontrollväsen att riksdagen godkänner vissa riktlinjer i fråga om terminalåtkomst för kronofogdemyndigheterna till vissa uppgifter i det centrala skatteregistret.

I proposition 1981/82:160 föreslås att riksdagen antar vid propositionen fogade förslag till

1. lag om ändring i skatteregisterlagen (1980:343),
2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

I proposition 1981/82:160 föreslås att kronofogdemyndigheterna skall få tillgång till vissa uppgifter i det centrala skatteregistret via dataterminal. Vidare föreslås att det sekretesskydd som uppgifterna har i skatteregistret bevaras hos kronofogdemyndigheterna om uppgifterna inte har tillförts ett mål. De nya bestämmelserna föreslås gälla fr. o. m. den 1 juli 1982.

Lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om ändring i skatteregisterlagen (1980: 343)

Härigenom föreskrivs att 1 och 10 §§ skatteregisterlagen (1980: 343) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

För de ändamål som anges i denna paragraf skall med hjälp av automatisk databehandling föras ett centralt skatteregister för hela riket och ett regionalt skatteregister för varje län.

Registren skall användas vid beskattning för

1. samordnad registerföring av identifieringsuppgifter beträffande fysiska och juridiska personer,
2. planering, samordning och uppföljning av revisions- och annan kontrollverksamhet,
3. inkomst- och förmögenhetstaxering samt bestämmande av pensionsgrundande inkomst,
4. bestämmande och uppbörd av skatt enligt uppbördslagen (1953: 272).

Det centrala skatteregistret skall också användas för utredningar i kronofogdemyndigheternas exekutiva verksamhet.

10 §

Terminalåtkomst till uppgifter i register enligt denna lag får finnas endast för de ändamål som anges i 1 § och i den utsträckning i övrigt som anges i andra—~~fjärde~~ styckena.

Länsstyrelse och lokal skattemyndighet får ha terminalåtkomst till uppgifter som avses i 5 och 6 §§, 7 § 1–6 samt de uppgifter därutöver som behövs för utfärdande av skattsedel och dubblettskattsedel.

Länsstyrelse och lokal skattemyndighet får vidare ha terminalåtkomst till uppgifter som avses i 7 § 7–15 och som hänför sig till länet.

Riksskatteverket får ha terminalåtkomst till uppgifter som avses i 5 och 6 §§ samt 7 § 1–15.

Terminalåtkomst till uppgifter i register enligt denna lag får finnas endast för de ändamål som anges i 1 § och i den utsträckning i övrigt som anges i andra—~~femte~~ styckena.

Kronofogdemyndighet får ha terminalåtkomst till det centrala skatteregistret i fråga om uppgifter enligt 5 och 6 §§ samt 7 § 1, 3 och 4. Kronofogdemyndighet i det län där ett mål är registrerat för exekutiva åtgärder får vidare ha sådan terminalåtkomst i fråga om uppgifter enligt 7 § 7, 8, 12 och 13. Terminalåtkomsten får avse den som är registrerad som gäldenär hos krono-

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

fogdemyndighet eller make till gäldenären eller annan som sambeskattas med gäldenären. I fråga om uppgifter enligt 7 § 1 får terminalåtkomsten avse också den som är delägare i fåmansföretag där någon som avses i tredje meningen är delägare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

2 Förslag till

Lag om ändring i sekretesslagen (1980: 100)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 19 § sekretesslagen (1980: 100)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 kap.
19 §

Sekretess gäller inom exekutionsväsendet i mål eller ärende angående exekutiv verksamhet för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider avsevärd skada eller betydande men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte uppgift om förpliktelse som avses med den sökta verkställigheten och inte heller beslut i målet eller ärendet.

Sekretess gäller hos kronofogdemyndighet för uppgift i det centrala skatterregistret om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Har uppgiften tillförts ett mål gäller dock första stycket.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år, såvitt angår uppgift om enskilds personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

¹Lagen omtryckt 1980: 880.

†1 Riksdagen 1981/82. 6 saml. Nr 67

Motionen

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1981/82:1211 av Åke Wictorsson (s)

I motionen hemställs att lokal skattemyndighet skall få terminalåtkomst till inkomstdeklaration enligt skatteregisterlagen i enlighet med vad som anförts i motionen.

Yttrande från annat utskott

Konstitutionsutskottet har avgivit yttrande (1981/82:17 y) över proposition 1981/82:160. Yttrandet fogas som bilaga till detta betänkande.

Utskottet

I budgetpropositionen läggs – i huvudsak i enlighet med en framställning från riksskatteverket – fram förslag att kronofogdemyndigheterna skall få terminalåtkomst till vissa uppgifter i det centrala skatterregistret som kronofogdemyndigheterna behöver för sin verksamhet. Förslaget innehåller endast vissa allmänna riktlinjer om utformningen av terminalåtkomsten.

I proposition 160 ges ett detaljerat författningsförslag om en sådan terminalåtkomst. Terminalåtkomsten skall enligt detta omfatta vissa identifieringsuppgifter om gäldenärerna samt vissa uppgifter om deras inkomst- och förmögenhetsförhållanden, ägandeförhållanden i fåmansföretag m. m.

Enligt förslaget skall terminalåtkomsten för kronofogdemyndigheterna begränsas till uppgifter som rör den som är registrerad som gäldenär hos kronofogdemyndigheten samt dennes make eller med honom/henne sambesktad person. Om någon av dem äger ett fåmansföretag skall åtkomsten dessutom omfatta uppgifter om samtliga delägare i detta företag och deras ägareförhållanden.

Mot bakgrund av den kraftiga ökningen av restförda skatter och avgifter – enligt budgetpropositionen uppgår beloppet av dessa f. n. till 8,5 miljarder kronor – är det enligt utskottets mening angeläget att skatteindrivningen förbättras och effektiveras. Detta bör dock givetvis ske med beaktande av att rimliga integritetskrav inte åsidosätts.

Förslaget att kronofogdemyndigheterna skall få terminalåtkomst till vissa uppgifter i det centrala skatter registret tillgodoser enligt utskottets mening rimliga rättssäkerhetskrav samtidigt som det kan antas medföra vinst i form av ett förbättrat indrivningsresultat och en minskad administration.

Vad särskilt angår frågan huruvida kronofogdemyndigheternas möjligheter att få tillgång till vissa uppgifter i centralregistret innebär risker från integritetssynpunkt anser skatteutskottet i likhet med konstitutionsutskot-

tet, vars yttrande är fogat som bilaga till detta betänkande, att särskild vikt bör fästas vid det förhållandet att de aktuella uppgifterna redan i dag finns tillgängliga för kronofogdemyndigheterna på annat sätt. Ingen av de aktuella uppgifterna är enligt skatteutskottet sådan att dess tillgänglighet via bildskärm för kronofogdemyndigheterna kan sägas vara speciellt känslig från integritetssynpunkt.

Förslaget innebär också att sekretessen gentemot allmänheten för de ifrågavarande uppgifterna består till dess att uppgifterna har tillförts ett mål hos kronofogdemyndigheten. Detta innebär enligt skatteutskottets mening en tillfredsställande lösning av sekretessproblemen.

Utskottet vill i sammanhanget understryka att indrivningen av skatter och avgifter hör nära ihop med den direkta beskattningsverksamheten. Redan i samband med skatteregisterlagens tillkomst framhölls att det var naturligt att kronofogdemyndigheterna i framtiden kunde få tillgång till uppgifterna i skatteregistren i den mån uppgifterna behövdes för indrivningsverksamheten.

Datainspektionen har invänt att uppgifterna är "preliminära" under större delen av året och därför otillförlitliga från kvalitetssynpunkt. Utskottet utgår, liksom budgetministern, från att kronofogdemyndigheterna känner till att uppgifterna kan vara behäftade med vissa brister och därför behandlar dem med varsamhet.

Med det sagda tillstyrker skatteutskottet propositionerna.

I detta sammanhang behandlar skatteutskottet motion 1211 av Åke Wicktorsson (s) vari begärs att länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna skall få terminalåtkomst till sådana uppgifter som avses i 7 § 17 p. skatteregisterlagen, dvs. bl. a. uppgifter som ingår i arbetskorten för rörelseidkare. Dessa uppgifter kan inte avläsas på bildskärm utan endast tas ut i läsbar form på papper. Motionären anser att en stor del av arbetet med att rekvirera och eftersöka inkomstdeklarationer inom skatteförvaltningen skulle undvikas om denna information fanns tillgänglig på terminal.

Enligt vad skatteutskottet erfarit har frågan uppmärksamats inom riksskatteverket. Ett förberedande utredningsarbete har igångsatts inom verket i syfte att undersöka förutsättningarna att ta in de berörda uppgifterna i företagsskatteregistret i samband med att det nya ADB-systemet för mervärdeskatt tas i bruk. Någon åtgärd från riksdagens sida är således inte påkallad med anledning av motionen, varför utskottet avstyrker bifall till den.

Utskottet hemställer
att riksdagen

1. med bifall till proposition 1981/82:100 bilaga 11 Litt. C Skatte- och kontrollväsen godkänner de i avsnittet Effektivisering av skatteindrivningen angivna riktlinjerna i fråga om terminalåtkomst för kronofogdemyndigheterna till vissa uppgifter i det centrala skatteregistret,

2. med bifall till proposition 1981/82:160 antar de vid propositionen fogade förslagen till
 - a) lag om ändring i skatteregisterlagen (1980:343),
 - b) lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
3. avslår motion 1981/82:1211.

Stockholm den 13 maj 1982

På skatteutskottets vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Valter Kristenson (s), Wilhelm Gustafsson (fp)*, Rune Carlstein (s), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c), Hagar Normark (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Olle Grahn (fp), Egon Jacobsson (s), Bo Södersten (s)* och Arne Svensson (m).

Särskilt yttrande

Knut Wachtmeister, Bo Lundgren och Arne Svensson (alla m):

Kronofogdemyndigheternas möjlighet att få ökad terminalåtkomst till en del uppgifter i det centrala skatteregistret har till syfte att förbättra och effektivisera skatteindrivningen. Detta är naturligtvis positivt.

Emellertid har datainspektionen i sitt yttrande över det förslag från riksskatteverket som bildar underlag för propositionen anfört en rad kritiska synpunkter, varav en del kvarstår trots att regeringsförslaget inte är lika långtgående som riksskatteverkets.

Med tanke på det önskvärda i att få en effektivare skatteindrivning har vi inte velat gå emot förslaget. Vi vill dock understryka det absoluta kravet på en för allmänheten betryggande sekretess.

Vi förutsätter att regeringen uppmärksamhet följer frågan och snabbt vidtar åtgärder om det skulle visa sig att fullgott sekretesskydd inte erhålls.

* Ej närvarande vid justeringen.

Konstitutionsutskottets yttrande*Bilaga***1981/82: 17 y****över proposition 1981/82:160 om ändring i skatteregisterlagen (1980: 343) m. m.***Till skatteutskottet*

Skatteutskottet har berett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1981/82: 160 om ändring i skatteregisterlagen.

Skatteregisterlagen medger f. n. att det med hjälp av automatisk databehandling förda centrala skatteregistret och de regionala skatteregistren används vid beskattning för vissa i lagen närmare angivna ändamål. Riksskatteverket förfogar över det centrala registret och länsstyrelsen över det regionala registret för det egna länet. Länsstyrelse och lokal skattemyndighet förfogar dessutom över det centrala registret såvitt gäller uppgifter som hänför sig till länet resp. fögderiet.

Terminalåtkomst medges f. n. samma myndigheter som har förfogande över registren, dvs. riksskatteverket, länsstyrelse och lokal skattemyndighet. Omfattningen av terminalåtkomsten är ingående reglerad i 10 § skatteregisterlagen.

Regeringen föreslår i den nu aktuella propositionen ändringar i skatteregisterlagen av innebörd av registren skall få användas inte bara för beskattning utan också i kronofogdemyndigheternas exekutiva verksamhet. Förslaget innebär inte att kronofogdemyndigheterna får förfoganderätt över registren men väl att de får terminalåtkomst till vissa uppgifter i det centrala registret. Vidare föreslås en ändring i sekretesslagen, som innebär en skärpning av sekretessen hos kronofogdemyndigheterna i vad avser uppgifter i det centrala skatteregistret om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, dock endast så länge uppgiften inte tillförts ett mål hos kronofogdemyndighet. Skärpningen gäller skaderekvisitet. Liksom på skattesekretessområdet föreslås för ifrågavarande uppgifter en s. k. absolut sekretess, dvs. utan skaderekvisit.

I propositionen med förslag till skatteregisterlag (1979/80: 146) aviserades att kronofogdemyndigheterna skulle kunna få tillgång även till uppgifterna i skatteregistren i den mån det behövdes för indrivningsverksamheten.

Vid riksdagsbehandlingen berördes detta uttalande inte särskilt. Skatteutskottet underströk dock allmänt att det "från rättssäkerhets- och integritetssynpunkt var ett oavvisligt krav att systemet fick en sådan utformning att man så långt det var möjligt, eliminerade riskerna för att hemliga beskattningsuppgifter blev tillgängliga utanför den begränsade krets av myndigheter och tjänstemän som behövde den för beskattningsverksamheten" (SkU 1979/80: 56).

Frågan om kronofogdemyndigheternas tillgång till olika register, bl. a. de centrala och regionala skatteregistren, togs upp av lagutskottet vid riksdagsbehandlingen av propositionen med förslag till utsökningsbalk (prop. 1980/81: 8, LU 1980/81: 23). I sitt av riksdagen godkända betänkande anförde lagutskottet bl. a. följande (s. 18 f.):

Enligt utskottets uppfattning är det en nödvändig förutsättning för att indrivningen skall bli effektiv att kronofogdemyndigheternas möjligheter att erhålla tillgång till register som förs hos myndigheter och andra förbättras. När det gäller möjligheten till ökad registeråtkomst pågår, som utskottet redovisat i det föregående, överläggningar mellan regeringen och RSV. Utskottet vill understryka vikten av att dessa överläggningar slutförs snabbt och att de leder till ett resultat som förbättrar kronofogdemyndigheternas effektivitet.

Även möjligheten för kronofogdemyndigheterna att utnyttja ADB i den exekutiva verksamheten bör vidgas. Utskottet instämmer i de synpunkter i frågan som civilutskottet anför i sitt nyssnämnda betänkande och vill tillägga att den förenkling av handläggningsrutinerna som skulle bli följden av ett ökat utnyttjande av ADB skulle skapa utrymme för kronofogdemyndigheterna att i större utsträckning än vad som nu är möjligt ägna sig åt mera komplicerade utsökningsmål. Kronofogdemyndigheterna skulle vidare få möjlighet att effektivare delta i bekämpandet av den ekonomiska brottsligheten.

Med anledning av de ofta framförda synpunkterna att ett ökat användande av ADB hos myndigheterna skulle leda till ett opåkallat intrång i den personliga integriteten vill utskottet erinra om att civilutskottet nyligen i yttrande till justitieutskottet med anledning av motionsyrkanden om åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten enhälligt anför att befogade hänsyn till den personliga integriteten inte träds för när även med vidgade möjligheter till effektiv samordning av åtgärder mot ekonomisk brottslighet med anknytning till näringsverksamhet (CU 1980/81: 1 y). Med åtgärder avser utskottet bl. a. en samordning mellan REX-systemet och andra ADB-system i avsikt att ge kronofogdemyndigheterna möjlighet att hämta information om gäldenärerna ur olika register. I sitt yttrande hänvisar civilutskottet vidare till departementschefens uttalande i föreliggande proposition (s. 370) om införskaffandet av uppgifter rörande gäldenärens tillgångar genom kontroll av tillgängliga register. Civilutskottet förutsätter att regeringen utan riksdagens uttryckliga anhållan därom undersöker hur denna kontroll skall utföras så effektivt som möjligt.

Lagutskottet delar civilutskottets uppfattning att hänsynen till den enskildes integritet inte lägger hinder i vägen för en ökad användning av ADB inom exekutionsväsendet, exempelvis i form av en samordning mellan REX-systemet och andra ADB-register, i första hand de centrala och regionala skatteregistren.

Som framhålls i motion 894 kan ett förverkligande av önskemålen om ökad användning av ADB inom exekutionsväsendet komma att nödvändiggöra såväl ytterligare investeringar i dataterminaler m. m. som vissa författningsändringar. Enligt utskottets mening är det angeläget att det erforderliga förberedelsearbetet härför kommer i gång snabbt.

Vad utskottet i det föregående anför om kronofogdemyndigheternas tillgång till registerinformation och om användning av ADB inom exekutionsväsendet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottets ställningstagande innebär att utskottet tillstyrker bifall till motion 894 i denna del (yrkande 3).

Utskottet får för sin del anföra följande.

Propositionens förslag innebär en utvidgning av användningsområdet för det centrala skatteregistret. Redan när skatteregisterlagen tillkom förut-sattes att tillgång till skatteregistren i framtiden skulle kunna medges kronofogdemyndigheterna. Behovet härav underströks av ett enhälligt lagutskott vid behandlingen av utsökningsbalken.

Med de begränsningar som regeringsförslaget innebär i fråga om kronofogdemyndigheternas terminalåtkomst kan mot bakgrund av de intressen utskottet har att bevaka tungt vägande skäl inte anföras mot att det centrala skatteregistret får användas även av kronofogdemyndigheterna. Utskottet fäster därvid särskilt avseende vid att det är fråga om uppgifter som kronofogdemyndigheterna redan i dag kan få del av på annat sätt. Delvis rör det sig om uppgifter som inte är sekretesskyddade i annan verksamhet än hos skattemyndigheterna.

Utskottet har heller inte något att erinra mot den föreslagna ändringen av sekretesslagen.

Stockholm den 22 april 1982

På konstitutionsutskottets vägnar
BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Yngve Nyquist (s), Wivi-Anne Cederqvist (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys (fp), Kerstin Nilsson (s), Britta Hammarbacken (c) och Sture Thun (s).

Avvikande mening

av Anders Björck, Per Unckel och Gunnar Biörck i Värmdö (alla m), vilka ansett att utskottet fr. o. m. det stycke på denna sida som börjar "Propositionens förslag" t. o. m. utskottstextens slut bort anföra följande:

Propositionens förslag innebär att användningsområdet för det centrala skatteregistret utvidgas avsevärt. Detta leder till att integritetskänsliga uppgifter kommer att spridas till en betydligt större krets än som från början var avsett. Det är dessutom i vissa delar fråga om tillgång till uppgifter som inte är "färdiga", dvs. de är fortfarande att betrakta som arbetsmaterial hos beskattningsmyndigheterna. Om regeringsförslaget skulle bifallas av riksdagen kommer kronofogdemyndigheterna således i viss utsträckning att som underlag för sin verksamhet bygga på uppgifter som måste betraktas som osäkra. Från rättssäkerhetssynpunkt är detta naturligtvis inte tillfredsställande.

Datainspektionen har i sitt yttrande över det förslag från riksskatteverket som utgör underlag för propositionen anført en rad kritiska synpunkter på förslaget. Även om regeringsförslaget inte är lika långtgående kvarstår dock datainspektionens kritik i viktiga hänseenden.

Mot bakgrund av det anförda ställer sig utskottet kritiskt till propositionen så länge konsekvenserna av dess förslag inte säkert låter sig överblickas.